

Debut și confirmări

Dorina Țonca

Imaginea bastarzilor în comunitatea tradițională

Rezumat

Din examinarea trăsăturilor fizice și morale ale bastarzilor precum și a atitudinii comunității față de aceștia, se impune să observăm înainte de toate marca negativă constantă și suspiciunea cu privire la comportamentul lor și chiar cu privire la statutul lor ontic. În același timp, se observă în unele situații schimbarea semnului negativ, după un parcurs exemplar al vieții lor, prin împlinirea unui destin ales de zei, după ce mai înainte vor fi trecut treptele unui rit de purificare. Bastardul este, pe scurt, Monstru sau Erou. El este de multe ori Făt-Frumos din basme, dar și forță distructivă care sapă la rădăcina pomului vieții, precum acei „nouă frați din nouă țări” din descântece.

În același timp, bastarzii sunt asociați constant cu orfanii, cu excepția, uneori, a copilului adulterin, toți fiind „săraci de tată”.

La o analiză detaliată, concluzia este că imaginea bastarzilor în comunitatea tradițională apare complexă și polivalentă, constituită în mit și în istorie, cu mărci ale excepționalității, negative și pozitive, care exprimă abaterea de la Norma pe care o afirmă și o consolidează.

Résumé

L'image des batards dans la communauté traditionnelle

De l'analyse des traits physiques et moraux des batards et aussi de l'attitude

de la comunitate envers ceux-ci, il s'impose à observer avant tout la marque négative constante et le soupçon concernant leur comportement et même relativement leur statut.

En même temps, on observe dans quelques situations l'échange du signe négatif après un parcours exemplaire de leur vie, par l'accomplissement d'un destin choisi par les dieux, après ce qu'ils avaient passé les étapes d'un rite de purification. Le batard est bref Monstre ou Héros. Il est plusieurs fois Le Beau Fils des contes bleus, mais aussi la force destructive qui bêche à la racine de l'arbre de la vie, comme les neufs frères de neuf pères des sortilèges. Une deuxième remarque en ce qui concerne les batards vise leur association constante avec les orphelins à l'exception parfois l'enfant adultérin tous étant «pauvre père».

L'image des batards dans la communauté traditionnelle est donc complexe et polyvalente, constituée en mythe et histoire, contient des marques de l'exception, négatives et positives, l'expression de déviation de la Norme qui s'affirme et la consolide.

Din examinarea trăsăturilor fizice și morale ale bastarzilor precum și a atitudinii comunității față de aceștia, se impune să observăm înainte de toate marca negativă constantă și suspiciunea cu privire la comportamentul lor și chiar cu privire la statutul lor ontic. În același timp, se observă în unele situații schimbarea semnului negativ, după un parcurs exemplar al vieții lor, prin împlinirea unui destin ales de zei, după ce mai înainte vor fi trecut treptele unui rit de purificare. Bastardul este, pe scurt, Monstru sau Erou. El este de multe ori Făt-Frumos din basme, dar și forță distructivă care sapă la rădăcina pomului vieții, precum acei „nouă frați din nouă țări” din descân-tece.

O a doua remarcă privitoare la bastarzi vizează asocierea lor constantă cu orfanii, cu excepția, uneori, a copilului adulterin, toți fiind „săraci de tată”. Prin această asociere se întărește marca negativă cu care este însoțit și orfanul, din Antichitate și până aproape de contemporaneitate.

1. Trăsături fizice și morale

Înfățișarea bastarzilor este, în general, caracterizată prin frumusețe seducătoare iar, la polul negativ, prin semne, stigmatizate naturale care exprimă a-normalitatea nașterii. Atrag atenția statura și privirea: „nalt și subțirel”, „tras prin inel”, „ochi dă oimel”. La aceste însușiri se adaugă masivitatea și forța fizică fabuloasă, asemănătoare cu a eroilor mitici.

În afara însușirilor fizice, bastarzii se caracterizează printr-o serie de calități psiho-morale care impresionează pentru că fac dovada unei influențe benefice, sacre, ce compensează minusul din plan uman. Etnologii subliniază această latură a dezvoltării bastarzilor, despre care „se crede în genere că sunt cu mult mai talentați, mai deștepti, mai isteți, mai întreprinzători și mai frumoși decât mulți dintre copiii născuți din căsătorie legitimă” (S. Fl. Marian, *Nașterea...*, p. 52).

Paradigmă a inițierii. Bastardul este de cele mai multe ori, în basme, protagonistul care dovedește: vitejie, curaj, spirit de justiție, bunătate, răbdare, într-o serie de întâmplări care fac parte dintr-o paradigmă a inițierii. Orfanii și bastarzii care au stigmat naturale ce marchează nașterea nefericită reușesc să le îndeparteze, în contexte în care se pune în evidență un rit al lustrației. Ei sunt buboși, leproși, care, în mod miraculos, se vindecă prin puterea apei.

Această atitudine binevoitoare față de cel neajutorat nu este expresia de resort psihologic a unui efect de compensație, ci însoțește parcurgerea unor secvențe inițiatice de către cel ce se naște a doua oară. Această experiență este figurată de nașterea și creșterea copilului, care, în mit, ca și în formele artistice în care mitul este camuflat, este orfan de tată sau conceput cu un zeu, deci fără tată pământean, părăsit, lăsat în grija elementelor naturii. Prototipul zeului-copil conține elemente care subliniază solitudinea, dar și ipostaza metonimică a Întregului, insignifianta, dar și victoria împotriva Haosului.

Impresiile care vin din realul vieții se organizează pe o structură a arhetipului, în care descifrăm câteva constante ale acțiunii, cu diferite funcții în narațiunile folclorice: nașterea miraculoasă, abandonul, izolarea, călătoria, înrobirea, trecerea probelor, tabu-ul, încălcarea tabu-ului, lupta cu monstrul, zădărnicierea înelăciunii, victoria, care se constituie în trepte de inițiere spirituală, eroică și erotică. Aceste scheme de acțiune sunt reminiscențe arhaice care, desprinse de practică, au format un cadru de gândire și de filozofie, descifrabile în marile ansambluri epice indo-europene, din India până la Roma și în Caucaz, structurate, potrivit demonstrației lui George Dumézil din Mit și epopee, pe linia ideologiei celor trei funcțiuni.

Bastarzi celebri. În acest tipar al inițierii, cu destin eroic și regal se înscriu bastarzi celebri. Unul dintre aceștia este Alexandru Macedon, despre care se spune, într-una dintre cârțile populare cele mai răspândite, că nu a fost fiul legitim al lui Filip al Macedoniei, ci un bastard adulterin. Tatăl său ar fi Nectaneb, ultimul far egiptean, care, în lupta cu perșii, se refugiază în Macedonia și intră, prin farmece, în legătură cu Olimpiada, soția lui Filip. (c. Ciobanu, *Istoria literaturii...*, pp. 241-242). După alte legende, el ar fi conceput cu zeul Marte, coborât în formă de țarpe, iar Alexandru a

crescut având con^otiința că este fiul zeului.

Un alt exemplu este cel al lui Romulus, întemeietorul Romei, născut de vestala Rhea Silvia, abandonat împreună cu fratele său gemăn, Remus, ^oi crescut de o lupoaică. Î^oi alege locul întemeierii după zborul a douăsprezece acvile. După treizeci de ani de domnie, dispare într-o furtună, răpit de un nor, ^oi devine zeul Quirinus.

^ai în Evul Mediu românesc există bastarzi celebri, care au ajuns domnitori, precum ^atefan cel Mare, despre care unii cercetători susțin că este fiul natural al lui Bogdan al II-lea, căci Oltea sau Maria, mama aprigă a domnitorului, n-ar fi fost soție legitimă. El însuși a avut bastarzi, Petru Rare^o ^oi ^atefan Lăcustă fiind cei mai cunoscuți. Primul era supranumit Majă, adică Pescarul, căci mama lui, Maria din Hârlău, avea soț legitim un neguțător de pește. Alexandru Lăpușneanu a fost de asemenea bastard, fiul lui Bogdan al III-lea cel Orb cu frumoasa Nastasia din Lăpușna. (D. H. Mazilu, *Lege ^oi fărădelege...*, p. 388). D. H. Mazilu apreciază că pitoria domnească devenise o instituție ^oi era semnul puterii discreționare a voievozilor, precizând totodată că domnitorii nu î^oi puteau permite să încheie căsătorii altfel decât din rațiuni politice.

Ace^oti bastarzi au reu^oit să ocupe tronul țării deoarece erau *de os domnesc*, numiți astfel pentru a-i deosebi de cei *de sânge domnesc*, născuți de femei din neamul voievodului.

Bastardul malefic Alături de imaginea bastardului-erou se dezvoltă în cultura populară ^oi cealaltă latură, opusă, negativă, a na^oterii nelegitime, până la a contura imaginea copilului monstruos, considerat un pericol pentru comunitate ^oi pentru dezvoltarea normală a umanității. Na^oterile nelegitime erau în Antichitate asociate cu diformități fizice, care constituiau un avertisment al zeilor, nemulțumiți de a le fi fost încălcate legile. Spaima anticilor față de sterilitatea generală declanșată de mânia zeilor determina expunerea copiilor malefici, pe pământ, în afara perimetrului locuinței, pentru a fi lăsați să moară, cel mai adesea de inaniție. Una din manifestările inaniției este umflarea picioarelor (oedema paupera), semn distinctiv al celor expuși. Oedip este unul dintre ace^otia, după cum arată atributul care ține loc de nume.

A^oadar, copiii expuși, considerați malefici, sunt însemnați ^oi fără nume, supuși ordaliei, în urma căreia pușini sunt salvați, ^oi ace^otia cresc departe de locul natal, ca străini.

Fără nume, ^ochiop, străin. Comunitățile tradiționale au păstrat, cu inerția caracteristică acestora, imaginea copilului nelegitim malefic, fără a se recurge la expieri drastice. Narățiunile populare înfățișează bastardul cu aceleași caracteristici: însemnați (mai ales ^ochiopi), fără nume ^oi străini. Dacă luăm în considerare gândirea

magico-poetică tradițională și sistemul denumirilor metaforice populare, semnul cu care sunt stigmatizați, °chiopii, nu trebuie înțeleși exclusiv la nivel fizic. °chiop este cel căruia, fiind nelegitim, îi lipsește o ramură a arborelui genealogic, sprijinindu-se doar pe o parte a ascendenței, cea a mamei. Aadar, neavând numele tatălui, bastardul este pentru aceasta °chiop, și tot neavând nume este și străin, indiferent dacă trăiește departe sau printre cei cunoscuți. Trăsăturile acestea – fără nume, °chiop, străin – vizează esența condiției de bastard, iar narațiunile contextualizează aceste trăsături.

Așa cum Oedip este abandonat, salvat și numit Picioare Umflăte, bastarzii din narațiunile populare sunt și ei abandonați și numiți prin calificări corespunzătoare de către cei care i-au salvat, precum Găsitul, Aflatul, nume care funcționează ca un stigmat, împreună cu alte semne, fizice. Dezbateră cu privire la numele unui copil găsit, într-un basm, atrage atenția că, deși botezat, pentru că a fost abandonat, se cuvine să fie consemnat acest fapt, ca un element esențial al identității (în basmul Bujor-Aflat, de G. Catană) .

Un termen care desemnează copilul nelegitim, *bitang*, funcționează și cu sensul adjectival de *străin*: „Da, ia, o *bitangă de om* o zis că la ei în sat, pe coceanul curechiului lucră douăzeci și patru de oameni și nu se văd unu' pe altu'” (M. Munteanu, op. cit., pp. 719- 720). În același text apare și forma *betangi* a termenului *beteag*, tot de origine maghiară, care desemnează pe cel schilod: „Un popă o avut doi feciori și o fo' *betangi* amândoi, n-o vrut a lucra. Da a zis unu către altu: Să mergem a sluji în lume”. Constatăm, în afara contaminării celor doi termeni, *bitang* și *beteag*, că feciorii preotului, alegând să se despartă de tată și să plece în lume, și-au însușit statutul de bastard, căci străinul este și nelegitim.

Bastardul este străin și în sensul că nu are frați, ceea ce pentru comunitatea tradițională este o anormalitate, percepută dureros de cel ce trăiește această realitate, de originea nefastă a căreia se fac responsabili părinții, în special mama, către care se îndreaptă reproșul, într-un text liric:

„și iar verde trei bujori,
M-ai făcut, maică, din flori,
Să n-am frați, să n-am surori,
Nici zile de sărbători.” (idem., p. 38)

Argat. O altă trăsătură a bastardului, care derivă din cele expuse până aici, este condiția de slujitor, argat, prin care trec toți orfanii din basme. *A fi la stăpân* nu indică doar condiția socială, ci este un simbol polivalent, expresie a unei etape necesare a inițierii, dar și a legăturii dintre tată și fiu, a apartenenței ce permite nașterea unei identități. Pentru a fi el însuși, omul trebuie mai întâi să asculte de cineva, de o rațiune

superioară, să se încadreze într-o ierarhie și să continue o tradiție. ^ași în sens religios Tatăl este Domnul și Stăpânul, și nimeni nu poate să slujească la doi stăpâni. Este o relație privilegiată aceea dintre tată și fiu, dintre învățător, ca tată spiritual, și ucenic, relație care ține de ontic și de gnoseologic. Acest adevăr este exprimat și de limbă, prin categoriile morfo-sintactice de care dispune. Cele trei tipuri de raporturi care se stabilesc între subiect și acțiune, realizate de cele trei diateze ale verbului (a stăpâni, a fi stăpânit și a se stăpâni) indică ipostazele subiectului și dialectica manifestării lor. Reflectând la condiționările acestora, este evident că cine este stăpânit de cineva ajunge să se stăpânească pe sine. Valoarea adjectivală este derivată din cea verbală a participiului *stăpânit*. Fiul ajunge să-și cunoască limitele și condiționările, adevărata identitate, numai dacă își cunoaște Tatăl, deci Legea și Originea. De aceea bastardul trebuie să intre la stăpân, în locul tatălui pe care nu îl are, pentru a fi posibilă realizarea lui în plan uman și apoi inițierea într-o paradigmă masculină.

Aadar, bastardul este o tipologie caracterizată prin câteva trăsături menținute de-a lungul timpului, ce definesc o formă a gândirii tradiționale. Bastardul este fără tată, fără nume, abandonat, însemnat, schilod, străin, slugă, vagabond, de aceea el are o serie de restricții și este asociat cu unele primejdii, care completează tabloul complex al acestei tipologii.

2. Interdicții

Bastardul, ca și orfanul, purtând stigmatul nașterii ilegite prin care devine impur, este exclus de la participarea la cele mai importante momente ale colectivității, deoarece prezența sa este percepută ca o contaminare cu nenoroc. Interdicțiile sunt *rituale* și *sociale*.

În primul rând este exclusă prezența lui în *obiciurile de la naștere*, unde în mod obișnuit sunt prezenți copiii ca actanți în unele momente ale ritualurilor. Interdicția repetată și fermă atrage atenția asupra posibilității contaminării pruncului, care se află într-o perioadă de vulnerabilitate. În *ceremonialul de nuntă, de asemenea, sunt acceptați* flăcăi *cărora le trăiesc părinții*.

În al doilea rând restricțiile se referă la participarea la cetele de feciori. Feciorul născut *din tufă* nu este admis în ceată. Este prima interdicție dintre alte câteva, de a cărei respectare depinde buna funcționare a cetei și împlinirea funcțiilor ei în colindat, de urare și de inițiere maritală. Prin chiar componența ei, ceata de feciori are putere de contaminare, de întinerire și învioreare a oamenilor, de fecunditate și de fertilizare magică a câmpurilor, a dobitoacelor, a femeilor.

Dacă orfanii și bastarzii au aceste restricții rituale, ei sunt însă prezenți în rituri

în ipostaza de sacrificiași. Multe din legendele pe tema construcției selectează motivul orfanului, așa cum reiese din comentariile lui M. Eliade la Legenda Meotterului Manole. Atunci când copilul nu devine orfan prin sacrificiul mamei, este el însuși sacrificat, în virtutea statutului de orfan.

În toate aceste legende nu se face nicio referire la tată, copilul este pus în legătură numai cu mama, care fie îl vinde, fie îl aduce la sacrificiu de bunăvoie. Iar mama se dovedește a fi cu inima de piatră când copilul i se adresează: mamă, nu te mai văd... Astfel, acești copii orfani sau nelegitimi își întrerup viața în corp uman și în comunitatea umană pentru a o continua cu vigoare, dar în alt plan, mitic. Respinge de comunitate și de propria mamă, orfanii sunt aici omologași zeilor și eroilor-copii orfani, simbol al începutului, al eternității, arhetip al originii, de aceea însufleșesc construcțiile.

Interdicțiile rituale ale orfanilor și ale bastarzilor se păstrează din Antichitate. M. Delcourt arată că, în cazul naotterilor malefice, alături de ritul expunerii la romani, *in mare deportatus* sau *mari demersus*, se desfășurau rituri de expiere prin rugăciuni, rostite de fecioare sau de *copii patrimi et matrimi* (*Sterilități...*, pp. 77-80).

O altă categorie de interdicții este aceea care vizează în mod special femeia născută din flori și se referă la maternitate. Potrivit credinței populare, copilul născut dintr-o astfel de femeie devine *pricolici*, iar a doua generație de copii din flori, *cūpilul de cūpila*, devine *tricolici*. De aceea, pentru a evita un pericol atât de mare, care vizează chiar denaturarea stirpei, asupra femeii-bastard planează interdicția maternității. În acest caz, este vorba de o interdicție autoimpusă. În localitățile Runcu, Cornova, Nerej, Drăguș, la începutul secolului trecut, femeile aveau acest lucru, după cum declară una dintre ele: „care femeie nu e *de frunză* vrea să aibă oricâși copii. Ca tot ce e dat de la Dumnezeu.” (Costaforu, p. 191) Aadar restricția este clară, mai ales că mama ar putea da naștere unei fete care ar repeta trista soartă a mamei. Vorbind despre un copil din flori, una declară: „Bine că e copil și nu e fată. Că de ar fi fată, ar ajunge ca și mă-sa, de batjocura satului. Dar așa, dacă e om !” (op. cit., p. 174)

În sfârșit, bastarzilor le este restricționat accesul la unele profesii. Preoții și militarii, adică sacerdotul și războinicul, pentru a-și îndeplini misiunea, nu trebuie să fie bastarzi. Așa se recrutau preoții în Antichitate, dintre cei fără infirmități și cu părinți în viață și aceste cerințe s-au păstrat în diferite culturi și culte, la preoții ortodocși și catolici, la clerul izraelit.

3. Primejdii

3. 1. Transgresarea umanului. Una dintre cele mai grave primejdii ale naotterii nelegitime este denaturarea speței umane până la depășirea graniței dintre uman și

non-uman. Condiția nașterii nelegitime îi pune pe copii în legătură cu spiritele malefice care corup și agrează umanul. Aceste întruchipări ale Răului datorate încălcării interdicțiilor ce țin de sexualitate sunt pricolicii și moroii. Bastarzii, mai ales copiii din flori, își schimbă statutul ontic și devin agresori ai umanului. În același timp, ei înșiși sunt supuși agresiunii forțelor malefice, devenind, din agresori, agresați, în momente de vulnerabilitate ale inițierii sexuale.

3. 2. Inițiere sexuală eouată. Este de așteptat ca cei născuți în urma unui delict sexual să fie marcați negativ în același plan al sexualității. De obicei bastarzii nu reușesc să treacă probele inițierii sexuale, plasându-se, ca și părinții lor, în afara Normei. Această rată este pusă în evidență de întâlnirea cu Fata Pădurii, ale cărei consecințe nefaste sunt menționate în toate narațiunile pe această temă. Ea apare „în postura de agresor al bărbatilor, îndeosebi al ciobanilor. Metamorfozată în iubita rămasă acasă, ea dă năvală noaptea peste tânărul aflat singur departe de sat și îl atacă, îl violează. Atunci când se opune sau descoperă impostura, tânărul este pedepsit: demonul îl ia pe sus și îl aruncă peste stânci sau în prăpăstii, îl îmbolnăvește și, nu de puține ori, îl omoară. Tot ea îi face pe oamenii aflați pe drumuri aparent cunoscute să-și piardă calea, fură sau schimbă copii nou-născuți de sub ochii mamelor, îmbolnăvește animalele” (op. cit., p. 11).

Deși este confundată în unele părți ale țării cu alte reprezentări mitologice, ca Muma Pădurii ori Marșolea, Fata Pădurii are manifestări distincte care fac din ea un corespondent feminin al Zburătorului. Ca și acesta, apare în momente de criză erotică a tinerilor, arătându-se în special aceluia care trăiesc izolați de comunitate, ciobani, vânători, muncitori în industria forestieră, paznici. În multe cazuri victimele sunt slugi și străini, din alte sate, ceea ce conduce la ideea că sunt bastarzi sau orfani, presupunere întărită de credință mărturisită de o informatoare: „și Fata Pădurii îl drăgostea de feri-mă, Doamne! Că nu știu ce-o avut c-o fost făcut din flori, șiți? și el tot unde s-o dus, așa o zis, că dacă ești făcut din flori Fata Pădurii se-apropie de tine.” (O. Hedeșan, *Pentru o mitologie...*, p. 23) Legătura privilegiată, dar nu exclusivă, dintre Fata Pădurii și bastarzi este explicabilă prin ...natura lor! Fata Pădurii este o fată a ...naturii, ca și bastardul, care este copil natural! Acest personaj mitologic evidențiază opoziția Normă-Abatere în sexualitate, care corespunde opoziției Cultură-Natură. Ea are rolul de inițiator în sexualitatea în afara normelor instituie de comunitate, de aceea jocul erotic pe care îl inițiază vizează perversiunile, deviațiile sexuale, homosexualitatea, anormalitatea. Efectul malefic al acțiunii ei este insistent subliniat: „- Doar ie ve vede naintea ie, zi-e; nu că te omoară alfel, te zăplisești. Ti, no, ti strică cumva” (Eretescu, op. cit., p. 482); „lel n-a avut voie să spună. No, Hai că, drept că o-o făcut

pofta îi, da omu cumsăcade, sânjele s-o stricat într-însul, da el era om stra^onic tare.” (idem., p. 483)

Între această creație mitologică și victimele ei din planul real există o asemănare și, în ciuda spaimei, o atracție. Agresorii și cei agresivi au în comun natura lor necivilizată, necultivată, nesupusă normelor, cu instinctele și afectele nedisciplinate. Trebuie precizat că Fata Pădurii nu are putere asupra celor care și-au păstrat castitatea: „Acolo n-o putut intra numai care n-o furat de la nime nimic și n-o fo’ curvari, n-o umblat la femei.” (p. 287). Până la urmă cei mai mulți dintre protagoniștii acestor întâlniri nu reușesc să-și învingă firea cea rea și mor, ca semn al abaterii de la norma sexualității și, deci, al părăsirii planului uman, ceea ce echivalează cu un eșec al inițierii.

Este interesant cum într-un text cules și comentat de Otilia Hedeșan (*Pentru o mitologie...* Editura Marineasa, 2000) se face o comparație între Fata Pădurii și o femeie din sat, Palaguța Coratorului. Corespondențele între cele două planuri insinuează prezența maleficului într-un caz de transsexualitate.

Paralelismul cu Fata Pădurii subliniază ce fel de inițiator sexual este aceasta și de ce unii dintre novici îi cad victimă și mor, în timp ce alții o ridiculizează și o pedepsesc, o stăpânesc..

Aadar, bastardul este pândit de primejdia ratării experienței sexuale normale, ceea ce, în mentalitatea tradițională, echivalează cu moartea, idee exprimată de imaginea întâlnirii cu Fata Pădurii.

3. 3. Copilul găsit și primejdia incestului. De cele mai multe ori copilul găsit este un copil nelegitim și pentru aceasta abandonat sau crescut într-o altă familie decât cea normală, înstrăinat. În balade, în ciclul dunărean, Însurătoarea lui Gruia al lui Novac este un exemplu tipic pentru situația descrisă. Gruia merge să-și afle soție la Dodrin și alege o fată de latini; o ademenește cu furcă și fus de aur și argint și o fură. Când să se cunune, biserica tremură, icoanele lăcrimează și Maica Maria îl blestemă pe preot. Apoi află că sunt frați.

Primejdia incestului și celelalte primejdii care se asociază bastardului definesc o tipologie și o mentalitate care dezvoltă preocuparea pentru sănătate și ordine, ce pot fi subminate de nașterile nelegitime. Tipologia bastarzilor pune în evidență grija pentru condiția nașterii și obsesia identității.

Aadar, imaginea bastarzilor în comunitatea tradițională, complexă și polivalentă, constituită în mit și în istorie, conține mărci ale excepționalității, negative și pozitive, expresie a abaterii de la Norma pe care o afirmă și o consolidează.